

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดตราด

ศ.ดร. อุทัยรัตน์ ฌ นคร
สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร. แสงสรรค์ ภูมิสถาน
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ.ดร. นงลักษณ์ มโนวิไลยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร. สมหมาย อุดมวิทิต
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

จังหวัดตราด เป็นจังหวัดท่องเที่ยวหนึ่งที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ด้วยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลที่โดดเด่น มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนจังหวัดตราดปีละนับล้านคน แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวของจังหวัดตราดยังคงกระจุกตัวอยู่เฉพาะการท่องเที่ยวตามหมู่เกาะ เกิดปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยวในฤดูกาลท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง เกิดความไม่สมดุลของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดตราด การส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวบนฝั่งของจังหวัดตราดจึงเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยสร้างความหลากหลายและมูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยวจังหวัดตราดให้มากขึ้น โดยแผนงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สำหรับจังหวัดตราด บนพื้นฐานของ 1) ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) พฤติกรรมและความต้องการด้านท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดตราด และ 3) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราด โดยประยุกต์โมเดลการประเมินแบบซิป โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาได้แก่ 5 อำเภอที่ตั้งอยู่บนฝั่งของจังหวัดตราด (อำเภอเขาสมิง อำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ อำเภอเมืองตราด และอำเภอแหลมงอบ)

จากผลการศึกษา พบว่าแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดตราดมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีจุดเด่นตามการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ทัศนียภาพ ประวัติศาสตร์อันโดดเด่น และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยได้นำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3 เส้นทาง ได้แก่ 1) เส้นทางท่องเที่ยวสร้างสรรค์ “เล่าเรื่องเมืองตราด เรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม” เน้นการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจของจังหวัดตราด 2) เส้นทางท่องเที่ยวสร้างสรรค์ “ชุมชนสร้างสรรค์ เรียนรู้วิถีวัฒนธรรมชาวตราด” ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรม เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนที่มีความหลากหลายของจังหวัดตราด และ 3) กิจกรรมท่องเที่ยวสร้างสรรค์ “อาหารการกิน เยือนถิ่นผลไม้รสเลิศ” นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชาวสวนผลไม้ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดตราด รวมทั้งลองชิมและเรียนรู้อาหารพื้นบ้านตำรับเมืองตราด

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราด ได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดตราด ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ในการพัฒนา 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ 3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว 4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม และ 5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; จังหวัดตราด

Research for Creative Tourism Pattern Development of Trat Province

Professor Uthairat Na-Nakorn, Ph.D.

Kasetsart University Research and Development Institute

Assistant Professor Sangsan Phumsathan, Ph.D.

Faculty of Forestry, Kasetsart University

Assistant Professor Nongluck Manowaluilou, Ph.D.

Faculty of Education, Kasetsart University

Somma Udomwitid, Ph.D.

Faculty of Economics, Kasetsart University

Abstract

Trat Province is one of the famous tourist destinations of Thailand. With its beautiful marine tourism resources, each year, more than a million visitors travel to Trat Province. However, tourism in Trat is often concentrated in famous islands and coastal area, leaving limited opportunity for inland tourism destinations to benefit. In this manner, promoting creative tourism in inland tourism destinations is one of the alternative management strategies to promote and increasing value of tourism in the province. The primary objective of this research program focused on developing creative tourism patterns for Trat Province based on the potential of creative tourist destinations of Trat and the travel motivations and behavior of Thai tourists towards creative tourism. In this manner, CIPP model has been applied to evaluate creative tourism pattern of Trat Province for sustainability. This research focused on five mainland districts of Trat including Khao Saming, Khlong Yai, Bo Rai, Mueang Trat, and Laem Ngop.

The results indicated that tourism resources in study area presented the potential for creative tourism development. According to tourists' perception, the major attractions included the scenery, infamous history, and multitude of cultures differences. Three themes of creative tourism routes were proposed. The first theme was "creative historical and cultural tourism", presenting the history of Trat. The second theme related to "creative community-based tourism", encouraging tourists to participate in local activities. The third theme was named "creative gastronomic and agro-tourism", getting the experiences of fruit gardeners and local cuisine.

According to SWOT Analysis of Trat creative tourism, the strategic plan for creative tourism development of Trat Province was proposed. This strategic plan comprised of five strategies including 1) creative tourism development 2) facilities and services for tourism development 3) tourism personnel training and development 4) participatory tourism management and 5) creative tourism public relations and promotions

Key words: tourism development; creative tourism; Trat province